

OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ-OLAV

Clasele IX-XII

Etapa națională

19 aprilie 2024

nivelul 1 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție textele, apoi cerințele și răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

UN CANAR PENTRU CINEVA

de Ernest Hemingway

Trenul trecu-n în viteză pe lângă o casă lungă din piatră roșie, cu o grădină în care erau așezate mese la umbra a patru palmieri groși. Pe partea cealaltă se vedea marea. Și apoi intrarăm într-o trecătoare mărginită de mormane de argilă și piatră roșie, și marea se mai vedea doar câteodată, mult dedesubtul stâncilor.

— L-am cumpărat din Palermo, spuse doamna din America. Stăteam doar o oră la țarm și era duminică dimineață. Omul de la care l-am luat voia să-i plătesc în dolari, așa că i-am dat un dolar și jumătate. Chiar cântă foarte frumos.

Era foarte cald în tren, și la fel era și în vagonul de dormit. Nu se simțea nicio adiere prin geamul deschis. Doamna din America trase perdeaua și gata cu marea, nu se mai vedea nici măcar din când în când. Pe partea cealaltă era geamul, pe urmă un culoar, apoi un geam deschis și, dincolo de geam, copacii prăfuiți, un drum plin de pete de ulei și podgorii întinse, în spatele cărora se înălțau dealurile pline de bolovani gri.

Când intrarăm în Marsilia, văzurăm multe hornuri înalte din care ieșea fum, și trenul încetini, încadrându-se pe o linie dintre multe altele care duceau în gară. Stăteam douăzeci și cinci de minute-n Marsilia și doamna din America a cumpărat *The Daily Mail* și o sticlă de Evian de o jumătate de litru. Se plimbă puțin pe peron, dar nu se îndepărtă de scări, pentru că la Cannes, unde stătuserăm douăsprezece minute, trenul se pusese-n mișcare fără vreun semnal de avertizare și ea abia mai apucase să urce. Doamna din America era puțin surdă și se temea că probabil semnalele de la plecare existau, dar nu le auzea ea. Trenul plecă din gară și nu văzurăm doar fabricile fumegând și macazurile, ci, dacă priveam înapoi, puteam să vedem și orașul și portul în spatele căruia se înălțau dealurile stâncoase și ultimele raze ale soarelui oglindite în apă. În timp ce se-ntuneca trecurăm pe lângă o fermă care ardea în mijlocul câmpului. Mașinile se opriseră de-a lungul șoselei și așternuturile și alte lucruri din casă erau împrăștiate pe câmp. Erau mulți oameni care se adunaseră să vadă casa arzând. După aceea se întunecă de tot și intrarăm în Avignon. Oamenii se tot urcau și coborau. Francezii care se întorceau la Paris își cumpărau cotidienele franțuzești. [...] Trenul plecă din Avignon [...].

În vagonul de dormit, conductorul trăsese parțile din perete și le pregătise. Doamna din America nu putea să doarmă noaptea, pentru că trenul era un rapid care mergea foarte repede și ei îi era frică de viteză în întuneric. Patul doamnei din America era lângă fereastră. Colivia canarului din Palermo era acoperită cu o pânză și așezată în holul dintre camera de dormit și baie, ca să fie protejată de curent. Culoarul era luminat cu un bec albastru și trenul mergea foarte repede toată noaptea, așa că doamna din America stătea trează în așteptarea unei ciocniri.

Dimineața ne apropiam de Paris, și doamna din America ieși din baie având un aer foarte sănătos, de americană de vârstă a doua, deși nu dormise deloc. După ce luă pânza de pe colivie și o agăță pe aceasta la soare, se duse-n vagonul-restaurant ca să-și ia micul-dejun. Când se-ntoarse în *lit salon*¹, paturile fuseseră împinse înapoi în perete și transformate în canapele, canarul își scutura penele în soarele dimineții care lumina prin fereastra deschisă, iar trenul se apropiase și mai mult de Paris.

— E-nnebunit după soare, spuse americanca. O să-nceapă imediat să cânte.

Canarul își scutură penele și începu să le ciugulească.

— Mi-au plăcut mereu păsările, spuse doamna din America. Pe el îl duc acasă fetei mele. Uite... a-nceput să cânte.

Canarul ciripea și penele de pe gât i se umflau. Trenul trecu peste un râu, apoi printr-o pădure foarte îngrijită. Trecurăm prin multe din orășelele de pe lângă Paris. Tramvaiele mișunau prin orașele pline de reclame mari lipite pe ziduri: Belle Jardinière, Dubonnet, Pernod. Toate locurile prin care trecurăm aveau un aer matinal, de înainte de micul-dejun. Pentru câteva minute, n-o mai ascultai pe doamna din America, dar ea continua să discute cu soția mea.

— Și soțul dumneavoastră e tot american? întrebă doamna.

— Da, spuse soția mea. Amândoi suntem.

— Credeam că sunteți englezi.

— A, nu.

— Poate pentru că port bretele, spusei.

Era să zic „suspensoare”, dar în ultima clipă am zis „bretele”, ca să-mi păstrez aerul de englez. Doamna din America nu mă auzi. Chiar că era cam surdă – mai citea pe buze, or eu nu mă uitasem spre ea când vorbisem. Mă uitasem pe fereastră. Ea vorbi mai departe cu nevastă-mea.

— Ce mă bucur că sunteți americani. Bărbații americani sunt cei mai buni soți. Știți, de aia am și plecat din Europa. Fiică-mea se îndrăgostise de un bărbat din Vevey.

Se opri.

— Pur și simplu, erau îndrăgostiți până peste cap.

Se opri din nou.

— Am luat-o de acolo, bineînțeles.

— Și i-a trecut? o întrebă soția mea.

— Nu cred. Nu vrea să mănânce nimic și nu doarme. Am încercat din răspuțeri, dar nimic nu pare s-o mai intereseze. Nu-i mai pasă de nimic. Dar nici n-o puteam lăsa să se mărite cu un străin.

Se opri.

— Cineva, o prietenă foarte bună, mi-a spus odată: „Niciun străin nu poate fi un soț bun unei fete din America.”

— Nu, bănuiesc că nu, spuse nevastă-mea.

Doamna din America își manifestă admirația față de haina soției mele și reieși că acum douăzeci de ani își cumpăra și ea hainele de la aceeași *maison de couture*² din Rue Saint-Honoré. Îi luau doar măsurile și o *vendeuse*³ care o cunoștea și-i intuia gusturile îi alegea rochiile, care-i erau trimise în America. Rochiile-i soseau la un oficiu poștal apropiat de locuința sa din centrul New Yorkului, iar vama nu era niciodată exorbitantă, pentru că deschideau rochiile chiar acolo, ca să le aproximeze valoarea, și acestea păreau întotdeauna foarte simple, fără lăntișoare de aur sau alte ornamente care să le facă să pară scumpe. Înainte de acea *vendeuse* care era acum, pe nume Thérèse, mai fusese o singură altă *vendeuse*, Amélie. Doar ele două lucraseră acolo, timp de douăzeci de ani. Și hainele erau lucrate de același croitor. Însă prețurile urcaseră oricum. Dar cu creșterea diferenței de monedă, lucrul acesta nu se mai simțea. Acum îi luaseră și măsurile fiicei sale. Se făcuse mare și, de acum, nu mai aveau să se schimbe prea drastic.

¹ *lit salon* (limba franceză) – vagon de dormit

² *maison de couture* (limba franceză) – casă de modă

³ *vendeuse* (limba franceză) – vânzătoare

Intrarăm în Paris. Pe șine staționau o mulțime de vagoane – vagoane-restaurant și vagoane de dormit din lemn maroniu, care urmau să plece spre Italia la cinci dimineața, asta dacă trenul mai pleca la ora aia. Pe vagoane scria Paris-Roma, și mai erau acele vagoane cu locuri pe acoperiș, care făceau naveta spre suburbii și înapoi, pline cu oameni și pline și pe acoperiș, dacă lucrurile stăteau așa cum îmi amintesc eu. În trecere, mai vedeam zidurile albe și ferestrele caselor. Niciuna dintre ele nu te făcea să crezi că acolo s-ar fi servit deja micul-dejun.

— Americanii sunt cei mai buni soți, îi spuse doamna soției mele, în timp ce eu coboram bagajele. Americanii sunt singurii din lume cu care merită să te căsătorești.

— De cât timp ați plecat din Vevey? o întrebă soția mea.

— În toamnă se fac doi ani. Ei îi duc canarul, știți?

— Bărbatul de care s-a îndrăgostit fata dumneavoastră era elvețian cumva?

— Da. Provenea dintr-o familie foarte bună din Vevey. Urma să devină inginer. Acolo s-au întâlnit, în Vevey. Se plimbau mult.

— Știi cum e în Vevey. Am fost acolo în luna noastră de miere.

— Serios? Trebuie să fi fost foarte frumos. Habar n-aveam c-o să se îndrăgostească de el, vă dați seama.

— E un loc foarte frumos.

— Da, nu-i așa că-i adorabil? Unde ați stat?

— La Trois Couronnes.

— E un hotel vechi așa de frumos.

— Da. Am avut o cameră foarte frumoasă și toamna acolo e superbă.

— Toamna ați fost?

— Da.

Tocmai treceam pe lângă niște vagoane care fuseseră implicate într-o ciocnire.

— Ia uite, spusei, a fost un accident.

Doamna din America se uită și mai apucă să vadă ultimul vagon.

— Tocmai de aceea m-am temut toată noaptea, spuse. Am niște presimțiri îngrozitoare câteodată. N-o să mai merg niciodată cu vreun rapid pe timp de noapte. Trebuie să existe și alte trenuri confortabile care nu merg așa de repede.

Apoi trenul intră în Gare de Lyon⁴, se opri și hamalii apărură pe la geamuri. Le dădui bagajele prin fereastră și apoi ne trezirăm pe culoarul lung și obscur, iar doamna din America se lăsă în grija unuia dintre cei trei angajați de la Cook's, care-i spuse:

— Doar o clipă, doamnă, să mă uit pe listă după numele dumneavoastră.

Hamalul aduse un căruț și așeză bagajele unele peste altele, apoi eu și soția mea ne luarăm rămas-bun de la doamna din America, al cărei nume tocmai fusese găsit de angajatul Cook's pe o pagină tipărită, dintr-un maldăr de alte pagini tipărite, pe care le băgă înapoi în buzunar.

Noi îl urmarăm pe hamal de-a lungul peronului de ciment. La capăt era o poartă și un bărbat controla biletele.

Ne întorceam la Paris ca să ne stabilim în locuințe separate.

Traducere din limba engleză de Ionuț Chiva

A. (1 punct: 0,25 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrive, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Canarul a fost cumpărat din Palermo în timpul unei călătorii cu:

- avionul.
- mașina.
- trenul.
- vaporul.

⁴ Gare de Lyon – una dintre gările Parisului

2. Doamna din America nu coboară în gara din:

- Avignon.
- Cannes.
- Marsilia.
- Paris.

3. Dimineața, doamna din America pare:

- înfometată.
- îngrijorată.
- obosită.
- odihnită.

4. Taxele vamale plătite de doamna din America nu erau exorbitante deoarece:

- rochiile costau foarte puțin.
- rochiile erau sofisticate.
- rochiile păreau ieftine.
- rochiile proveneau din Paris.

B. (2 puncte: 0,25 puncte pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea din text a următoarelor idei, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- Canarul este așezat la soare.
- Călătorii din tren văd marea din când în când.
- Doamna din America anunță că nu va mai călători noaptea cu rapidul.
- Doamna din America are patul de lângă fereastră.
- Doamna din America oferă detalii despre bărbatul din Vevey.
- Doamna din America pare să nu audă răspunsul bărbatului.
- Doamna din America pleacă în vagonul-restaurant.
- Trenul trece pe lângă diverse vagoane staționate.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

- Precizează gestul doamnei din America, pe care aceasta îl face în tren, din care reiese indiferența ei față de ceilalți călători.
- Transcrie secvența din text care reprezintă o prejudecată de confirmare a doamnei din America.
- Explică motivul pentru care doamna din America decide la finalul călătoriei să nu mai circule cu trenurile rapide de noapte.
- Prezintă semnificația secvenței „al cărei nume tocmai fusese găsit de angajatul Cook's pe o pagină tipărită, dintr-un maldăr de alte pagini tipărite, pe care le băgă înapoi în buzunar”, având în vedere atitudinea doamnei din America pe parcursul călătoriei.

D. (15 puncte)

La finalul întâlnirii cercului de lectură în cadrul căruia s-a discutat despre textul „Un canar pentru cineva” de Ernest Hemingway, s-a ajuns la următoarele concluzii:

- Finalul textului este neașteptat.
- Există o legătură simbolică între canarul din colivie și fiica doamnei din America.
- Niciun detaliu referitor la spațiile de locuit nu este întâmplător.

Toți participanții la această întâlnire au avut o intervenție finală în care și-au exprimat argumentat poziția față de fiecare dintre cele trei concluzii. Redactează un text de cel mult 40 de rânduri care să reprezinte intervenția ta, în dezvoltarea căreia vei valorifica textul dat.

SUBIECTUL al II-lea**20 de puncte****FAKE-NEWS CU PANĂ DE CURENT. CUM S-A TRANSFORMAT UN EXERCİȚIU AUSTRIAC ÎNTR-O DEZINFORMARE MASIVĂ**

de Oana Despa

O știre „senzațională” a deschis jurnale și site-uri de știri mai multe zile: Europa se va scufunda în beznă două săptămâni din cauza unei pene de curent. Cei care avertizau asupra dezastrului citau surse de încredere – chiar pe ministrul austriac al Apărării. Informația era falsă.

Ministerul austriac al Apărării începea, pe 30 septembrie, o campanie de instruire a populației pentru a ști cum să reacționeze în situația în care s-ar putea produce o pană de curent majoră.

Debutul campaniei este marcat pe Instagram de Klaudia Tanner, deținătoarea portofoliului Apărării, însoțită de un comentariu prin care spune că o „pană de curent este o întrerupere a energiei, a infrastructurii și a aprovizionării la nivel european – este un risc realist și, în același timp, subestimat. Prin urmare, scopul nostru este să îmbunătățim rezistența republicii noastre în ansamblu!” Informația ajunge în presa românească patru săptămâni mai târziu și ceea ce era o supoziție pentru campania de avertizare din Austria devine o certitudine pentru presa din România. Titluri alarmiste titrează „Blackout⁵ în Europa! Pană de curent uriașă. Armata a intervenit deja. Pregătiți-vă!” sau „Europa, la un pas să rămână în beznă totală zile în șir. Austria se pregătește de un blackout. Efectele ar fi devastatoare”. Din ziarele online și jurnalele de știri ale televiziunilor, informația se propagă cu repeziciune pe rețelele de socializare. [...]

Sociolog: Face parte din legendele urbane

„Există o serie de legende și de mituri urbane care au ideea de pregătește-te de ce e mai rău, adaptează-te, fă rezerve de resurse absolut fundamentale. Ele au într-o anumită măsură o funcție constructivă în sensul în care îi pregătesc pe cei care cred în ele să depășească astfel de dificultăți, dar evident că există și o serie de probleme extrem de grave pe care le creează astfel de mituri sau povești”, explică sociologul Barbu Mateescu cum a fost posibilă propagarea extrem de rapidă a unui astfel de narativ.

Mateescu mai precizează că orice zvon sau poveste de acest tip trebuie să pornească de la un sâmbure de adevăr și că discuțiile din ultimele săptămâni despre criza energetică și creșterea prețului la energie creaseră deja un teren propice pentru acceptarea acestui gen de discurs. [...]

Cum informația a fost preluată de majoritatea televiziunilor și presei *mainstream* riscul de a pica victimă dezinformării este extrem de mare. Specialiștii în dezinformare spun că, mai ales în cazul unor știri cu impact major, este bine să parcurgi câțiva pași pentru a te asigura că nu ajungi să crezi informații false.

- Caută informația în mai multe surse independente.
- Caută informația pe site-uri oficiale.
- Dacă este o știre preluată din presa străină, încearcă să găsești știrea inițială.
- Încearcă să vezi părerile experților în domeniu legat de subiect.

Ultima pană de curent majoră în Europa a durat două ore, a avut loc pe 4 noiembrie și a afectat peste 15 milioane de clienți ai Uniunii pentru Coordonarea Transportului de Energie Electrică din Germania, Franța, Italia, Belgia, Spania și Portugalia.

Acțiunile imediate luate au împiedicat ca perturbarea să se transforme într-o întrerupere de curent la nivel european. Cu un an înainte, SUA și Canada au experimentat și ele o pană de curent care a avut printre cauze erori umane și probleme de software. Întreruperea cu energie electrică a durat între câteva ore și câteva zile, în funcție de regiune. Iar în octombrie 2021, o pană de curent a afectat Libanul timp de 24 de ore după ce a rămas fără combustibil, pe fondul crizei economice și financiare.

În România, ultima pană de curent majoră a fost înregistrată în 1977, în 10 mai. Timp de cinci ore întregul sistem național a fost oprit și pagubele s-au ridicat la un miliard de dolari. Cauza a fost o eroare umană.

<https://romania.europalibera.org/a/pana-de-curent-fake/31543649.html>, în 3 noiembrie 2021

⁵ blackout (limba engleză) – pană de curent

A. (2 puncte: 0,40 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Citește afirmațiile de mai jos, referitoare la textul dat. Transcrie pe foaia de concurs cifra asociată afirmației și notează opțiunea ta. În cazul în care consideri că afirmația este adevărată, notează litera A în dreptul cifrei. În cazul în care consideri că afirmația este falsă, notează F.

1. O știre senzațională servește interesului public.
2. Enunțul „O pană de curent uriașă amenință Europa.” conține o opinie.
3. Știrea despre posibila pană de curent din Europa ilustrează fenomenul de informare malignă.
4. Toate miturile urbane au o funcție constructivă.
5. Ultima pană de curent din Europa a afectat România.

B. (9 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

1. Menționează trei cauze ale penelor de curent cu care s-au confruntat țările lumii.
2. Precizează contextul care a favorizat acceptarea cu ușurință a informației vehiculate în știrile despre pana de curent mondială.
3. Prezintă două dintre tehnicile de persuasiune utilizate în titlul „Blackout în Europa! Pană de curent uriașă. Armata a intervenit deja. Pregătiți-vă!”.

C. (9 puncte)

Un apropiat care a citit articolul cu titlul „Europa, la un pas să rămână în beznă totală zile în șir. Austria se pregătește de un blackout. Efectele ar fi devastatoare”, îți mărturisește temerile sale referitoare la pana de curent mondială. Formulează un răspuns, de cel mult 20 de rânduri, în care să prezinți două motive pentru care știrea pe care a citit-o nu este credibilă, valorificând informațiile din textul dat.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

(câte 3 puncte pentru cerințele 1-2; 4 puncte pentru cerința 3)

Privește cu atenție infograficul atașat, apoi răspunde, în enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Precizează scopul inserării în textul multimodal dat a afirmației preluate din ghidul *Food Waste Combat*.
2. Menționează tipul de produs care, conform statisticii, este risipit cel mai puțin, la nivel de consumator, motivându-ți răspunsul.
3. Prezintă caracterul propagandistic al textului multimodal dat, evidențiind relația dintre conținutul acestuia și două trăsături ale discursului propagandistic.

Sursa: <https://www.revistabiz.ro/cum-putem-combate-risipa-alimentara-dezbatere-powered-by-lidl-la-zilele-biz/>